

BARRIERER FOR DELTAKELSE I IDRETTEEN FOR BARN OG UNGE I OSLO

Sammendrag:

Byrådets visjon er at Oslo skal være en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle. Det innebærer blant annet at Oslo kommune har en viktig oppgave i å gi alle barn og unge som ønsker det mulighet til å delta i idretten, uavhengig av hvem de er og hvor de bor i Oslo.

Fysisk aktivitet har en positiv innvirkning på utvikling, livskvalitet og framtidig helse og liv. Idrettstilbudet er av stor betydning for sosialisering og allmenn ferdighetsutvikling. Tilbud og tilrettelegging for aktivitet er et gode som må fordeles likt og rettferdig så alle barn og unge har en reell tilgang til godene.

Byrådets hovedmål er at *alle barn og unge som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrettslige aktiviteter.*

Hovedmålet konkretiseres i følgende delmål:

Delmål 1: Flere barn og unge skal sikres tilgang til kommunale idrettsanlegg

Delmål 2: Det skal være enklere for barn og unge å delta i idretten på egne premisser i nærheten av der de bor

Delmål 3: Kommunen skal legge til rette for gode møteplasser ved bygging av nye anlegg.

For å sikre måloppnåelse vil byrådet blant annet gå i dialog med idretten om hvordan flere kan bli med, og lage retningslinjer for fordeling av tid i kommunens idrettsanlegg. Byrådet vil støtte gode tiltak iverksatt av idretten selv. Fotball er den desidert største idretten i Oslo og fotballbaner er en av anleggstypene som har høyest deltakelse uavhengig av kjønn. Det er flere kunstgressbaner med undervarme i vest enn i øst/indre by. Byrådet vil vurdere kommunal vinterdrift av kunstgressbaner ut i fra en geografisk behovsvurdering slik at barn og unge i hele byen kan ha mulighet til å spille fotball om vinteren. Byrådet ønsker også en satsing på aktivitetsanlegg i nærmiljøene.

Saksfremstilling:

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Barnekonvensjonen artikkel 31 gir alle barn rett til hvile og fritid, og til å delta i lek og fritidsaktiviteter, og fritt ta del i kunst og kulturliv. Idretten er en viktig arena for veldig mange barn og unge. Det er en viktig læringsarena som skaper tilhørighet og fellesskapsfølelse. Man får seg nye venner og blir inspirert av hva andre gjør.

Oslo er en by med store forskjeller i foreldres inntekt. Det er også ulikheter knyttet til hvor opptatt foreldre er av at barn skal delta i fritidsaktiviteter. Å være ekskludert fra sosiale,

kulturelle og idrettslige arenaer kan forsterke opplevelsen av å ikke høre til. Det er også et viktig folkehelseiltak og et demokratiopplærende tiltak at barn og unge deltar i aktiviteter, og gis mulighet for ulike former for kreativ, fysisk og sosial utfoldelse.

Oslo kommune har et overordnet ansvar for å tilby anlegg og arealer til idrett. I Oslo har byrådet de tre siste årene sørget for et stort anleggsloft. De gamle anleggene pusses opp og det bygges nye. I perioden 2019-2022 planlegger byrådet å investere 6,2 milliarder kroner i idrettsanlegg. Dette er investeringer i fellesarealer som alle barn og unge skal ha mulighet til å kunne benytte seg av. Flere av de som har lyst til å benytte seg av disse arealene må få bli med og færre barn og unge må falle fra. Byrådet ønsker på denne bakgrunn å fremme en sak om barrierer for deltakelse og målet er at flere skal ha mulighet til å delta.

1.2. Definisjoner og avgrensninger mot andre relevante planer

I denne saken skal «barriere» forstås i videst mulig forstand. «Idretten» skal også forstås i vid forstand, slik at det også omfatter de som driver på egenhånd. Med barn og unge menes aldersgruppen 6-19 år.

Det er flere planer som er relevant for denne saken. Alle disse vil ikke nevnes i saken, men enkelte områder som er spesielt relevante og som er viktig for å avgrense saken vil bli kort omtalt.

Vår by, vår fremtid – Kommuneplan for Oslo 2018 ble vedtatt av bystyret 30.01.2019. Kommuneplanen er det overordnede styringsdokumentet for Oslo kommune, og angår alle som bor, jobber og lever i Oslo. Planens visjon er «*en grønnere, varmere og skapende by med plass til alle*». Denne saken vil støtte opp om kommuneplanens mål, blant annet at alle barn skal ha en trygg oppvekst som bidrar til like muligheter og at alle innbyggerne skal ha mulighet til å delta i en meningsfylt og aktiv hverdag.

Behovsplan for idrett og friluftsliv (2019-2028) ble vedtatt sammen med budsjett 2019. Behovsplanen er et styringsverktøy som synliggjør behovet for nye anlegg, arealer, turveier og friluftslivsområder knyttet til idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Oslo kommune har følgende overordnede mål for sin innsats på idretts- og friluftslivsområdet: «*Oslo skal være godt tilrettelagt for idrett og friluftsliv, spesielt for barn og unge*».

Behovsplanen viser at utfordringene knyttet til Oslo kommunes anlegg og arealer for idrett og friluftsliv øker som følge av befolkningsvekst og økt mangfold i kommunens befolknings-sammensetning. For å øke deltakelsen i idrett og friluftsliv blant barn og unge som i dag er inaktive eller lite fysisk aktive, er det nødvendig å tilrettelegge anlegg og arealer med god kvalitet og sikre at anleggene og arealene stimulerer til utfordring og mestring.

Styrken med å ha alle investeringer samlet i en plan gjør at man kan vurdere alle behovene opp mot hverandre og prioritere der behovet er størst. Investeringer i idrettsanlegg vil av denne grunn ikke være en del av denne saken, men noen av innspillene som har kommet inn gjelder anlegg og vil være relevant inn i neste rullering av Behovsplanen.

I bystyresak 366/16 jf. byrådssak 53/2016 ble kommunens frivillighetsmelding Engasjement og deltakelse – Frivillighet i Oslo 2015 og 2016 vedtatt. Et av målene er at «Flere av kommunens lokaler, uteplasser og anlegg skal være tilgjengelige, meråpne og fylles med frivillig aktivitet». Som en oppfølging av frivillighetsmeldingen jobber byrådet blant annet med å øke tilgjengeligheten på lokaler og anlegg, subsidiere utgifter knyttet til utlån og utleie av lokaler og revidere Forskrift om utlån og utleie av skoler og andre kommunale lokaler til frivillige organisasjoner i Oslo kommune.

I bystyresak 98/17 jf. byrådssak 10/2017 ble *Folkehelseplan for Oslo 2017-2020 – Helse og trivsel for alle – Vårt felles ansvar* - vedtatt. Hovedmålet for folkehelsearbeidet i Oslo er at innbyggerne opplever god helse og trivsel, uavhengig av hvem de er og hvor de bor i Oslo.

Planen er en strategisk overordnet plan, samtidig som den inneholder konkrete tiltak som alle kommunenes virksomheter skal jobbe med. Strategier, mål og tiltak skal integreres og tilpasses til de enkelte virksomhetenes planer og daglig arbeid.

Denne saken er ikke en ny folkehelseplan, men vil støtte opp om strategier, mål og tiltak i folkehelseplanen. At flere deltar idretten vil bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og bidra til videreutvikling av gode folkehelse tiltak.

Det gjennomføres en kartlegging av barn og unges deltakelse i friluftslivet i Oslo i 2019. Eventuelle tiltak for å øke barn og unges deltakelse i friluftslivet vil bli foreslått i etterkant av kartleggingen, og er ikke en del av denne saken.

1.3. Arbeidet med saken

Det foreligger flere undersøkelser og forskning om barn og ungdoms deltakelse som utgjør en stor del av faktagrunnlaget i saken. Byrådet har hatt et åpent innspillsmøte med idretten og et innspillsmøte med bydelene i Oslo. I tillegg er saken drøftet med fire av rådene i Oslo: Rådet for innvandrerorganisasjoner, Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne, Det sentrale ungdomsrådet og Rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Sammen med undersøkelsene og forskningen danner innspillene bakgrunnen for målene og tiltakene som byrådet foreslår i denne saken.

2. Oslo kommunes bidrag til idretten i 2019

Byrådet har sørget for et stort anleggsloft de tre siste årene. I perioden 2019-2022 planlegger byrådet å investere 6,2 milliarder kroner i idrettsanlegg.

Oslo kommune gir til sammen 106,3 mill. i tilskudd i 2019 som kommer idretten til gode.

Fordelingen	Vedtatt 2019
Rammetilskudd Oslo Idrettskrets (OIK)	47 300 000
Særskilte tiltak OIK	4 500 000
Seniorprosjektet OIK	2 800 000
Big-Air Wyller	1 300 000
Norway Cup	4 000 000
Bogstad vinterparadis	700 000
Driftstilskudd til rideanlegg	1 000 000
Tilskudd til realisering av private idrettsanlegg	40 000 000
Tilskudd til idrettstiltak	4 694 000
Samlet tilskudd	106 294 000

Oslo kommune har hovedansvaret for drift av de kommunale idrettsanleggene.

Som leietaker/ forvalter av Oslo kommunes idrettsanlegg, er Bymiljøetaten ansvarlig for oppfølging av vedlikehold av idrettsanleggene inklusiv tekniske installasjoner, lysanlegg og idrettsutstyr.

Alle driftsutgifter tilknyttet de kommunale idrettsanleggene dekkes av kommunen. Dette omfatter utgifter til blant annet energi, vann og avløp, renovasjon, renhold, samt driftsbidrag som overføres til det enkelte idrettslag i henhold til driftsavtale. Osloidretten får disponere de kommunale anleggene til terminfestet aktivitet vederlagsfritt.

Oslo kommune inngår driftsavtale med idrettslagene som innebærer at en klubb får ansvar for å føre tilsyn i anlegget i idrettens brukstid. Fordelene med å inngå driftsavtale er at det aktuelle idrettslaget som har driftsavtale får eierskap til anlegget, samt muligheten til å disponere eventuell ledig kapasitet.

Per i dag har Oslo kommune 143 driftsavtaler og i 2019 utbetales det til sammen 23,1 mill. i driftstilskudd. I Oslo er det gratis leie av idrettsanlegg for barn og unge under 25 år.

I 2019 er prisen for barn og ungdom ved de kommunale badene halvert og åpningstiden i helgene i ishallene ved Jordal er utvidet.

3. Tilskuddsordninger

Det finnes ulike tilskuddsordninger for å få dekket utgifter, både statlige og noen kommunale varianter i utvalgte bydeler.

Nav kan gi støtte til fritidsaktiviteter dersom foreldre er brukere av sosialhjelp. Da kan det søkes om å få dekket kostnader til treningsavgifter for barn og unge.

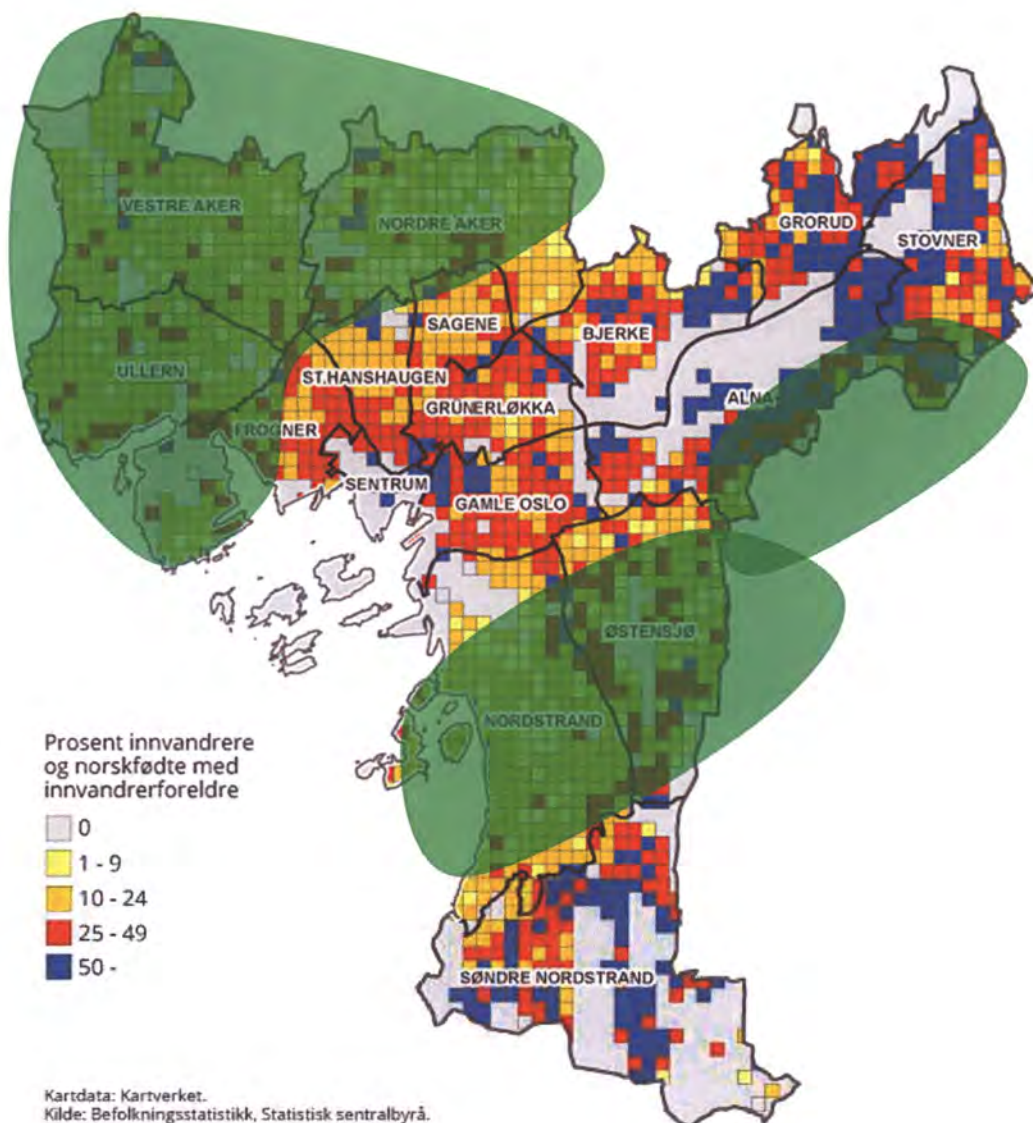
Bydelene Alna, Frogner, Grorud, Grünerløkka, Stovner og Østensjø har tilskuddsordninger der man kan søke om støtte til medlems- og treningsavgift innenfor idrett, kultur eller andre organiserte aktiviteter for barn og unge. Organisasjoner i disse bydelene søker på vegne av barnet/ungdommen. I Bydel Søndre Nordstrand er det i 2019 satt av 200 000,- til støtte til kontingent og medlemskap blant både idrett, korps, kor, etc.

Zucarellostiftelsen har også tilskuddsordninger der man kan få dekket utgifter slik at kostnadene ikke skal stå i veien for at barn og unge får drive med idretten de elsker.

Gjennom Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) kan idrettslag som har eller som ønsker å inkludere flere barn og unge fra familier med lav betalingsevne søke om pengestøtte til ulike inkluderingstiltak. 292 mill. kroner er satt av til «Nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn i lavinntektsfamilier» i 2019. Fra denne tilskuddsordningen kan idretten blant annet søke støtte til inkluderende aktiviteter, samarbeidsprosjekter for å redusere utgifter til reiser og utstyr i laget/klubben, men det kan ikke søkes om tilskudd til rene medlems- og treningsavgifter fra denne ordningen.

4. Organisert idrett i Oslo

Idretten i Oslo står sterkt. Medlemsstatistikken til Oslo Idrettskrets (OIK) viser en positiv utvikling for deltakelsen i Osloidretten. I 2017 var det 267 143 medlemmer i Oslo Idrettskrets hvorav 115 569 av dem er under 19 år. Med medlemskap menes alle som har betalt medlemskontingent i et idrettslag. Dette betyr at dersom man er medlem av flere idrettslag kan man bli regnet med flere ganger.

Det er en stor forskjell mellom bydelene i Oslo når det gjelder deltakelse i den organiserte idretten. Av illustrasjonen utarbeidet av Oslo Idrettskrets, fremkommer det at det er tydelige geografiske skiller: Det er velfungerende idrettstilbud i områdene som er skravert og et svakere idrettstilbud i resten av byen.

Jenter har en generell lavere deltakelse i idrettsaktiviteter enn gutter. Anlegg som skiller seg ut med høyest deltakelse uavhengig av kjønn er fotballbaner og idrettshaller. Anlegg for gym og turn, idrettshaller og svømmeanlegg skiller seg ut ved å ha en større andel aktive jenter enn gutter.

5. Forskning og undersøkelser

5.1. Forskning på deltakelse i Oslo

«Ung i Oslo 2018» er en spørreundersøkelse gjennomført blant elever på 84 Oslo-skoler. Totalt deltok 25 348 elever fra 8. trinn i ungdomsskolen til 3. klasse på videregående.

En gjennomgang av undersøkelsen av forsker Anders Bakken ved Oslo Met/NOVA viser:

- Idretten er den organiserte fritidsaktiviteten som desidert flest ungdommer deltar i
- Andelen som er aktive i idrett, synker mye med alder
- 45 % av Oslos tenåringer trener i idrettslag minst én gang i måneden

- 57 % mener at å være flink i idrett påvirker statusen i vennemiljøet
- 44 % er med i et idrettslag
- I 8. trinn på ungdomsskolen trener 60 % i et idrettslag
- I 3. klasse på videregående trener 21 % i idrettslag
- 10 % har aldri har vært med i et idrettslag
- Av jenter med innvandrerbakgrunn er det 28 % som aldri har vært med i et idrettslag
- Av gutter med innvandrerbakgrunn er det 14 % som aldri har vært med i et idrettslag

Oslo er en sosioøkonomisk delt by. Grovt sett er de rikeste samlet i deler av vestkanten og i enkelte områder på østkanten, mens de fattigste har en tendens til å bo i drabantbyene og i enkelte indre sentrumsområder. Dette gjenspeiler seg i prosentandel ungdom som trener i idrettslag etter bydeltilhørighet:

Ytre vest	53 %
Nordstrand	51 %
Østensjø	50 %
Indre vest	40 %
Groruddalen	38 %
Søndre Nordstrand	37 %
Indre øst	37 %

Idretten har en tydelig sosial profil, med et høyere aktivitetsnivå i vest enn i øst, og rekrutterer langt flere ungdom fra høyere enn lavere sosiale lag. Det er sosiale forskjeller, men det er ikke økte forskjeller sammenlignet med tidligere undersøkelser.

I «*Idrettsdeltakelse blant ungdom i Oslo. Barrierer, frafall og endringer over tid*» av Guro Ødegård, Anders Bakken og Åse Strandbu fra 2016 blir familieressurser og idrettskultur pekt på som den viktigste enkeltdriveren for å forstå hvorfor minoritets- ungdommer har lavere deltakelse i idrett enn andre. Familieressurser forstås her som foreldrenes utdanning, familieøkonomi, og hva slags fokus familien har på fysisk aktivitet og foreldreinvolvering i barnas idrettsaktivitet.

Det er en betydelig andel barn og unge som ikke er aktive gjennom organisert idrett i dag med minoritetsjenter som den mest underrepresenterte gruppen. Til tross for at man ser en vekst av minoritetsjenter i barneidretten, har ikke andelen som er idrettsaktive i tenårene økt. Dette kan tilsa at terskelen for å komme inn i idrettene er blitt lavere, men at frafallet blant denne gruppen er økende. I følge rapporten «*Ung og aktiv Oslo*» av Reidar Säfvenbom og Gro Jordalen ved Norges Idrettshøgskole fra 2017 er det en signifikant overvekt av jenter i gruppen som oppgir seg selv som ikke aktive.

Barn og unge som vokser opp i familier med høy utdanning og god økonomi (sosioøkonomisk ressurssterke) har langt større sannsynlighet for å være aktive i organisert idrett enn dem som vokser opp i sosioøkonomisk ressursvake familier. Barn og unge som vokser opp i familier hvor verdien av mosjon, trening og idrett står sterkt, og har foreldre som gjør en ekstra frivillig innsats, viser seg å delta i langt større grad enn andre. Dette gjelder uavhengig av innvandringsbakgrunn og familiens sosioøkonomiske status.

Selv om ungdom bruker mer tid på sosiale medier og dataspill enn før, er det i følge undersøkelsen «*Ung i Oslo 2018*» ingen tegn til at dette har gått ut over deltakelsen i organiserte fritidsaktiviteter. Blant jentene har det vært en liten økning siden 2012, mens tallene for guttene er så si identiske over tid.

5.2. Annen relevant forskning

Idretten har tradisjonelt sett vært en arena dominert av menn. Inntil idrettsrevolusjonen fra 1960-tallet utgjorde kvinner bare en liten del av medlemsmassen i norsk idrett.

Rapporten «*Likestilling og mangfold i norsk idrett: - bedre med flere på banen*» utarbeidet av Likestillings- og diskrimineringsombudet og Norges Idrettshøgskole i 2008 var en undersøkelse om likestilling og mangfold på flere nivåer i norsk idrett. Den viser at kvinner fortsatt er underrepresentert i idretten. Dette gjelder både som utøvere, trenere, ledere og dommere. I den andre enden av skalaen er de tradisjonelt kvinnelederte idrettene der menn er sterkt underrepresenterte. Rapporten viser også til store utfordringer i å få lagene til å ta ansvar for integrering av personer med nedsatt funksjonsevne, selv om idretten i flere år har arbeidet med dette og at idretten bør jobbe mer aktivt for å redusere seksuell trakassering, rasisme og homohets.

Professor i idrettssosiologi ved NTNU Jorid Hovden har gjennom sin forskning påpekt den systematiske diskrimineringen av kvinner i idretten. Hun peker blant annet på at kvinner:

- fortsatt ikke får gjøre taklinger i ishockey
- ikke får hoppe i de største hoppbakkene
- har færre grener og klasser enn menn i samme idrett
- får langt mindre mediedekning enn menn
- som har svært muskuløse kroppar må bevise sin kvinnelighet
- fortsatt blir systematisk forskjellsbehandlet av Norges Fotballforbund

Heidi Eng forsvarte i 2003 sin doktorgrad «*Sporting Sexuality: Doing Sex and Sexuality in a Norwegian Sport Context*», ved Norges idrettshøgskole. Gjennom intervju med lesbiske, homofile og bifile personer (LHBT) i idretten avdekket Eng at de fleste fant det umulig å være åpne om sin seksuelle orientering og samtidig ha en idrettskarriere, da de opplevde idrettsmiljøet som svært homofobisk.

Undersøkelsen «*Seksuell orientering og levekår*» fra 2013 av Norman Andersen og Kirsti Malterud, fra 2013 viser ingen vesentlig forskjell mellom heterofile og lhb-personer med hensyn til fritid. Seksuell orientering ser ikke ut til å ha noen innvirkning hverken på mosjon, trening, sport eller friluftsliv. Disse funnene strider imot tidligere forskning som finner lavere grad av fysisk aktivitet blant lhb-personer. Enkelte forskjeller ble imidlertid avdekket, blant annet knyttet til musikk, kulturliv og organisasjonstilhørighet. Undersøkelsen kan imidlertid ikke forklare hvorfor disse forskjellene finnes.

I prosjektet «*Alskens folk. Levekår, livssituasjon og livskvalitet til personer med kjønnsidentitetstematikk*» av Janneke Van Der Ros fra 2013 går det frem at fritidsaktiviteter kan være et fristed. Spesielt i oppveksten kan ulike fritidsaktiviteter gi rom til å velge arenaer hvor kjønnsnormer ikke står så sterkt. Det å for eksempel kunne hevde seg i musikk eller idrett, eller å kunne bruke samme drakt som alle andre i lagidrett, kan gi et frirom som ikke finnes i skolehverdagen. På den andre siden kan enkelte fritidsarenaer være mindre tilgjengelige for transpersoner som har et tvetydig kjønnsuttrykk og for transpersoner som gjennomgår kjønnsbekreftende behandling. Bading, svømming og aktiviteter som innebærer bruk av garderobes, samt offentlige steder hvor det bare finnes dame- og herretoiletter, kan være problematisk for en del transpersoner.

Personer med nedsatt funksjonsevne møter store barrierer i mange deler av sivilsamfunnet, og hindres som følge av dette fra full deltakelse på lik linje med andre. Barrierer kan være dårlig fysisk tilgjengelighet, transport, mangel på informasjon samt sosiale hindringer.

I Norge finnes ingen offentlige registre som har informasjon om antallet mennesker med nedsatt funksjonsevne, hvilken type og/eller grad av nedsettelse. Heller ikke diagnoser registreres. Derfor vet man ikke hvor mange som har nedsatt funksjonsevne, og det anslåtte antallet varierer ut fra hvilken definisjon som benyttes. På nettsiden til barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) finnes ulike oversikter over hvordan man kan estimere tallet. Statistisk sentralbyrås årlige undersøkelse av antallet personer med nedsatt funksjonsevne som viser at det i 2016 var 18 % av befolkningen mellom 16-66 år som oppga å ha en funksjonsnedsettelse. Det poengteres at tallene for barn og unge er usikre. Det finnes ingen registre som kan benyttes for å få en dekkende oversikt, og det er få utvalgsundersøkelser blant barn.

I rapporten «Deltakelse for barn og unge med nedsatt funksjonsevne, med særlig fokus på deltagelse i fysisk aktivitet» fra 2018 har Anne-Merete Kissow og Lena Klasson gjennomgått internasjonal forskningslitteratur på området. Det er godt belyst, at barn og unge med funksjonsnedsettelser deltar i mindre grad på de fleste områdene i hverdagslivet sammenliknet med funksjonsfriske jevnaldrende. Forskningen gir et uklart bilde av barns egen opplevelse av fysisk aktivitet på fritiden.

6. Barrierer for deltagelse

I denne saken er de ulike barrierene kategorisert basert på de mange innspillene til saken. Som det fremgår kan det være mange årsaker til at barn og unge ikke deltar i idretten, og de barrierene som presenteres under har ingen rangering, men den økonomiske barrieren fremstår klart som den største barrieren.

Problematikken er også sammensatt. Det kan være flere barrierer som gjør at man ikke deltar og barrierene kan gå inn i hverandre og forsterke hverandre. Det gjør at det er viktig å ha et bredt perspektiv på problematikken. Det å være jente eller gutt innebærer også å ha en etnisk bakgrunn, seksuell orientering, funksjonsevne og alder.

6.1. Økonomiske barrierer

«I dag bidrar idretten for barn og unge i stor grad til å forsterke sosiale forskjeller, men jeg mener den har et stort potensiale for å virke sosialt utjevne. Men da må vi være til å satse og til å tenke nytt» «(...) Klasseskillene skal ikke forsterkes av barneidretten, barneidretten skal demme opp for klasseskillene. Det må være målet. Intet mindre.»	Oda Sjøvoll, håndballtrener
«Fritidsaktiviteter er i ferd med å skape et klasseskille. Mange av oss rister på hodet av hvor dyrt det er. Men det å riste på hodet hjelper ikke de som aldri får delta. De barna som ikke får oppleve mestring, samhold og opplevelser fordi det avhenger av dine foreldres lommebok.»	Kadra Yusuf, samfunnsdebattant
«Alle som mottar offentlige midler som subsidierer aktiviteter for barn, må ansvarliggjøres for at disse midlene kommer bredden og dybden til gode. Ellers blir de offentlige midlene med på å øke forskjellene».	Kultur i Gamle Oslo (KIGO)
«Friidrett er blant de billigste idrettsformene, men generelt er idrett så sinnsykt dyrt. Vi vil ta vekk alle barrierer som står i veien enten de er økonomiske, religiøse eller kulturelle»	Ezinne Okaraebo, friidrettsutøver

6.1.1. Økonomi som barriere for å begynne

Barnefattigdom er mer utbredt i Oslo enn i resten av landet og det er store forskjeller innad i byen. Fattigdomsproblematikken er kompleks og handler om bl.a. familiestruktur, tilknytning til arbeidsmarkedet, utdanning, helse, diskriminering og sosial kapital. I tillegg er Oslo en dyr by å bo i.

De er et problem for foreldre at økonomien setter grenser for barnas aktivitetsønsker, og de strekker seg langt for at det ikke skal gå utover barna. Foreldrene føler skyld og er bekymret og frustrerte fordi de ikke er i stand til å gi egne barn de samme mulighetene. Det er også sammenheng mellom skam og det å ikke ha råd. Frykten for skammen påvirker deres handlinger og fører ofte til at de unngår situasjoner som kan fremkalle skamfølelse.

Barn og ungdom skjønner at det ikke er plass til flere regninger i regningsbunken i familien. Mange idrettstilbud har lave avgifter for å delta, men det hjelper ikke om det er «rimelig» om du ikke har de pengene. I tillegg kommer kostnader til treningstøy og sko. Kanskje har man flere barn man skal dekke utgiftene til.

Noen idretter krever også dyrt utstyr, lang reisevei og høyere avgifter enn andre idretter. Mange familier erfarer at kostnadene kan være for høye selv om man ikke lever under fattigdomsgrensa.

I innspillsmøtene kom det frem at det er en utfordring å nå frem til de som trenger det. En del velger bort aktiviteter som koster penger før idrettslaget kommer i kontakt med dem. For å få med de aktuelle barna må de først identifiseres og rekrutteres. Deretter må familiene fortelle at de ikke har råd før de deretter får det de ikke har råd til. Idrettslagene og bydelene synes også det er krevende å skulle vurdere hvem som skal få dekket sine utgifter og ikke.

Noen foreldre opplever det også som problematisk at idrettslag stiller krav om å kjøpe inn produkter som man må betale for før man selger dem videre. Mens det tidligere var det vanligere å stille opp med dugnadstid, kreves det i nå i større grad kreves at man skal selge doruller og andre produkter.

6.1.2. Økonomi som barriere for å satse/fortsette

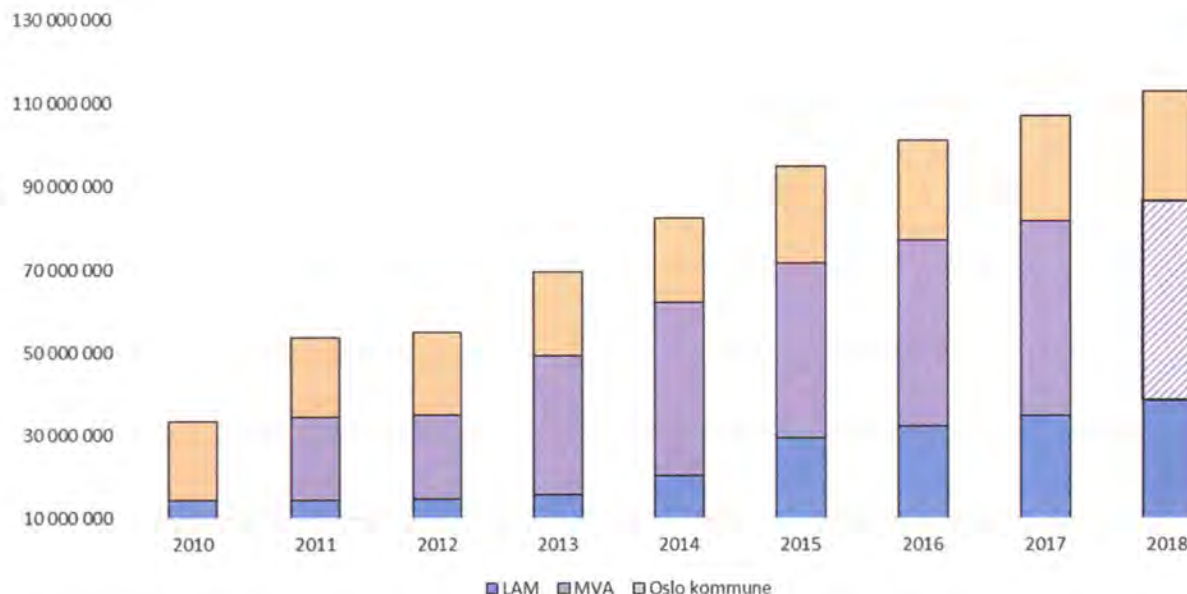
«Når håndballaget mitt drar på turer må vi alle betale selv. Vi var på turnering i helgen og da var det noen som ikke kunne være med fordi det ble dyrt, så de ble igjen.»	Jente, 13 år
--	--------------

For de fleste er det ikke dyrt å begynne med barneidrett, men det er for dyrt å fortsette i ungdomsårene. I for eksempel fotballen har det blitt vanlig å betale trenere med trenerutdanning, der det tidligere var vanligere å bruke frivillige. Fotball har også blitt en helårsidrett. Klubbene lever i en konkurransesituasjon. De lagene som prøver å holde egenbetalingen lavest mulig opplever at nøkkelspillere og trenere går til andre klubber med bedre tilbud og høyere egenbetaling. Det gjør at tilbudet i byen blir skjevt og at forskjellene øker. For fotballen er det to ting som drar opp kostnadene: profesjonelle trenere og kostnader til drift av undervarmeanlegg. I tillegg kommer kostnader til akademier og treningsleirer. Dette gjelder også for flere andre idretter som f.eks. håndball, ski, fotball og sykkel.

Høye kostnader innebærer også at det er vanskelig å være med på flere idretter, og at man må velge idrett tidligere. Dette kan være med på å ekskludere deltakelse i flere type aktiviteter/idretter.

6.1.3. Idrettslagenes økonomi

Oslo Idrettskrets har laget denne oversikten over tilskudd til idrettslagene i Oslo.

LAM står for lokale aktivitetsmidler. Dette er penger som kommer fra Norsk Tipping via Kulturdepartementet og Norges Idrettsforbund. I henhold til Kulturdepartementets retningslinjer er det idrettsrådene som skal fordele lokale aktivitetsmidler (*LAM*) og idrettskretsene som skal påse at idrettsrådenes fordeling ikke bryter med retningslinjene. I Oslo er det idrettens samarbeidsutvalg (ISU) som innstiller på fordelingen av *LAM* og Oslo Idrettskrets som vedtar den endelige fordelingen. Det er et mål at *LAM*-ordningen skal understøtte den frivillige innsatsen i lagene og bidra til å holde kostnadene ved deltakelse i idrett og fysisk aktivitet nede.

Summen som skal fordeles til bydelene regnes ut av Oslo idrettskrets på basis av medlemstall i aldersgruppene 6-12 år og 13-19 i hver bydel (2/3) og antall innbyggere i disse aldersgruppene (1/3). Barn 6-12 år vektes 1/3 og ungdom 13-19 år vektes 2/3. Idrettslag i Oslo som er medlem i Norges Idrettsforbund og som driver idrettslig virksomhet for barn og/eller ungdom i alderen 6-19 år er tilskuddsberettiget.

MVA står for merverdiavgift, og er i denne sammenheng en betegnelse for statens kompensasjonsordning for mva. i idretten. Idrettslag, idrettsråd, særkretser/regioner og AS kan søke om å få kompensert kostnadene de har til mva. ved kjøp av varer og tjenester. Kompensasjonsordningen koordineres via Norges Idrettsforbund sentralt.

Oslo kommune er i denne sammenheng en betegnelse for det vi kaller «hodestøtte» til idretten.

Oslo Idrettskrets får hvert år tildelt et rammetilskudd som er Oslo kommunes driftsstøtte til idretten i Oslo. Oslo idrettskrets har fått delegert ansvaret fra Oslo kommune til å fordele midlene til idrettslagene ut ifra gitte kriterier.

Rammetilskuddet deles opp i ulike tilskuddsordninger som idrettslagene kan søke om midler fra. Den største posten i rammetilskuddet er administrasjons- og driftstilskuddet (hodestøtten), som gir tilskudd til idrettslagene per betalende medlem opp til 25 år. Størrelsen på hodestøtten utgjør 250 kr per medlem.

Øvrige tilskuddsordninger som ikke inngår her er anleggs- og lokalleie (for idrettslag som må leie i det private marked samt støtte til heiskort i skiheiser), bidrag til drift av egne anlegg, arrangementsstøtte, stipend, reisetilskudd og idrett for funksjonshemmede.

Som det fremgår av oversikten laget av OIK har de offentlige tilskuddene til idrettslagene aldri vært høyere. De fleste anleggene i byen er kommunale og det er gratis leie for barn og

unge, men kostnadene for deltakelse øker allikevel. Oslo Idrettskrets peker på at dette skyldes følgende forhold:

- Driftskostnadene i idrettslagene øker og det er økte lønnskostnader som påvirker mest
- Kostnadene er typisk høyest i de største idrettslagene
- Akademier, kurstilbud og ekstra treninger bidrar til et kostnadspress. Jo mer penger man har, desto bedre tilbud kan man få fra klubb.
- Særforbund øker egne lisenser og avgifter uten at det har noe grunnlag i økte forsikringskostnader eller nødvendige driftshensyn.

Det er store variasjoner mellom idrettslagene, men i hovedsak er trenden at kostnadene fortsetter å øke.

NRK har i 2019 gjort en undersøkelse som viser at en av seks norske klubber sier de bruker penger foreldre har betalt for barnefotballen til å drifte klubbens seniorlag. En av fem av disse igjen, bruker over 20 prosent av pengene til sine seniorlag. NRK stilte samme spørsmål til alle landets fotballklubber, der mer enn 370.000 barn og unge mellom 7-16 år spiller organisert fotball. Over halvparten (537 klubber) svarte. I Oslo svarte 11,1 % ja på spørsmålet om barnefotballen drifter klubbens seniorer.

6.2. Utstyr

Noen aktiviteter blir assosiert med høye kostnader. Brettforbundet påpeker at dette f.eks. gjelder for snowboard, noe som fører til at mange holder seg unna. Utstyrsordninger bør brukes mer flittig og det bør informeres bedre om dem.

Bydelene og idretten viser til at eksisterende utstyrsordninger som BUA fungerer godt, men at det krever en god del oppfølging da utstyret også skal sikres og vedlikeholdes. Det er også ressurskrevende å holde åpent på kveldstid og i helgene og det mangler en oversikt over alle utstyrsordninger i byen.

6.3. Tidlig spesialisering

Tidlig spesialisering og at idretter blir helårsidetter kan være problematisk. Det kan bli både dyrt og vanskelig å være med på flere idretter. Tidligere spesialisering gir mindre valgmuligheter senere og det er trolig større sannsynlighet for at ungdommen slutter helt, fremfor å velge å fortsette med en annen idrett.

De fleste barn og unge etterspør ikke økt kvalitet eller kvantitet på tilbudet, men sosial aktivitet. De fleste skal ikke bli toppidrettsutøvere. Dersom du bare vil spille håndball i blant, kan det oppleves som uoverkommelig med flere treninger i uka i tillegg til kamper. Det innebærer også at man må velge bort andre aktiviteter tidlig.

Det er heller ikke lett å starte med en idrett i ungdomsårene når du aldri har drevet med den før. Det er utfordrende å komme inn på et lag der de andre har spilt sammen i mange år og har gode ferdigheter.

6.4. Transport til og fra aktiviteter

«Det ble en lang vei for meg, og det hendte ofte jeg lot være å dra på trening».	Ezinne Okaraebo
«I bydel St.Hanshaugen mangler vi idrettshaller. Det er lang reisevei vis du vil drive f.eks. med håndball. Det gjør at det er høy terskel for å bli med. Selv om det er hall eller anlegg i bydelen der man bor er det ikke alltid god kollektivdekning eller tilgjengelighet innad i bydelen».	Sentralt Ungdomsråd

Transport og transportkostnader er en barriere som adresseres fra flere hold, både fra bydelene og idrettslag. Det slår ut ekstra hardt i de mest ressursvake delene av byen, men det er også en barriere for familier generelt.

Noen idretter har ikke tilbud rundt om i hele byen. Oslo er en stor by, spesielt sett med barns øyne. Mange barn opplever at de ikke kommer seg til idretten på egenhånd. Mange foreldre har ikke mulighet til å følge barna av ulike grunner som f.eks. at man har flere barn som skal følges opp, at man jobber på kveldstid eller at man ikke har bil.

Transport koster. Å reise kollektivt med et fotballag med barn koster minst kr 500,- t/r for en bortekamp. Noen idretter krever at foreldre har egen bil og kan kjøre i blant. Det forventes at foreldrene dekker reiseutgiftene som bompenger og drivstoff. Det innebærer at lag som har en del foreldre som kan bidra, ikke har felles reiseutgifter, men at de lagene som ikke har foreldre som kan bidra har fellesutgifter til reise som må dekkes.

I noen idrettslag er det ingen foreldre som kan stille opp med kjøring. Hele laget reiser kollektivt sammen til og fra kamper, og lagleder følger barna hjem så langt det er mulig. Det fordrer en tidsbruk fra lagleder langt utover det man kan forvente av frivilligheten. I praksis blir slike løsninger svært avhengige av enkeltpersoner eller ansatte. Det er flere lag som har trukket seg fordi de ikke har råd til bompenger eller å leie minibuss. Kampoppsettet er for mange også en barriere. Det er vanskelig logistikkmessig å reise fra f.eks. Oslo øst for å spille kamp i Asker kl. 17 på en tirsdag. All transport med bil som fritidsaktivitetene genererer er heller ikke klimavennlig.

6.5. Informasjon og kommunikasjon

Mange av innspillene peker på at det er mangel på informasjon om alle tilbudene som finnes. For barn og ungdom som nylig har kommet til Norge, er det vanskelig å få kjennskap til hvilke aktiviteter som finnes og hva de går ut på. Mange barn og unge vet ikke om tilbudene fordi informasjonen bare gis til voksne eller fordi man tror at det ikke passer for alle. Når informasjon gis til foreldrene kan det være at de ikke forstår eller velger å la være å informere barna fordi foreldrene ikke liker den type aktiviteter.

Bydel Alna viser til at informasjonsmangel hos familier og deres barn er et tydelig problem. Utfordringer med å forstå språket og mangel på nettverk er en gjentakende årsak til at mennesker ikke deltar. Språk og mangel på kunnskap om digitale verktøy kan gjøre at det blir vanskelig at det meste skjer gjennom apper og sosiale medier. Manglende betalingsevne kan svekke kommunikasjonen med klubben siden det ikke er så gøy å snakke med noen man skylder penger.

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne viser også til at barn og unge med funksjonsnedsettelse også mangler informasjon om idrettstilbud.

6.6. Psykisk helse og prestasjonspress

Å være i aktivitet og å være sammen med venner er bra for unges psykiske helse. Men hvis man føler at man ikke er god nok, kul nok, eller inkludert i en vennegjeng, kan det gjøre at man ikke har lyst til å være med på aktiviteter på fritiden. Noen tør ikke å begynne på aktiviteter i det hele tatt, fordi de ikke føler at de er flinke nok. Barn som blir mobbet på skolen opplever også å bli mobbet på fritiden og voksne forstår ikke alltid hva som foregår.

Sentralt ungdomsråd viser til at «topping» allerede skjer fra tidlig alder og at «de kule» kommer på førstelaget. Rådet skriver også at det generelt er for mye konkurranse og for lite moro.

I noen bydeler er deltakelsen i idretten svært høy. Det har mange fordeler, men med den baksiden at det er press om å være god. I noen miljøer er det et stort prestasjonsjag blant de unge. Det er en utfordring spesielt i ungdomsidretten at sportslige ambisjoner og prestasjonskulturer får dominere på bekostning av majoritetens ønske om mestring og idrettsglede. Enkelte barn liker rett og slett ikke å konkurrere. «Rovdrift» på de unge gjør dem også mer utsatt for skader og overtrening, noe som for mange kan føre til at de slutter.

Totalen av forpliktelser som lekser, familie og venner kan oppleves som viktigere enn akkurat den treninga eller akkurat denne ukas kamp. Seriespill og krav til treningsoppmøte for å få spilletid kan drepe motivasjonen.

6.7. Kultur

Den norske idrettskulturen er spesiell og deltakelsen er svært høy sammenlignet med resten av verden. Det kan ikke forventes at nyinnflyttede fra andre land kjenner til idrettskulturen eller automatisk føler seg hjemme i denne kulturen.

Noen bydeler opplever at familier med minoritetsbakgrunn blir stående utenfor fritidsaktiviteter og heller ikke blir invitert inn. Det samme kan sies om nyinnflyttede familier fra andre bydeler eller deler av landet. Her er foreldregruppa den største faktoren man må jobbe mot. Det er ikke alltid lett å være ny i byen, heller ikke for foreldrene.

Enkelte familier er vant med at fritidsaktiviteter er offentlig drevet og finansiert og ikke dugnadsbasert. Det kan være vanskelig å forstå dugnadskulturen. Noen foreldre er bekymret for at barna kommer i kontakt med andre som kan gi en negativ sosial påvirkning. Enkelte ønsker at barna skal prioritere skole fremfor fritidsaktiviteter.

Noen kommer fra områder hvor det ikke har vært kultur for bestemte idretter som er store i Norge. Kunnskapen om disse idrettene er liten og kanskje ser man ikke på deltakelse i det som viktig. Kleskoder for noen aktiviteter kan også være en barriere.

Noen bydeler trekker også frem at organiseringen av idrettslagene ofte er lite representativt for lokalmiljøets befolkningssammensetning. Bydel Alna trekker frem at det er mangel på anlegg for idretter som det ikke er kultur for å drive med i Norge.

6.8. Kjønn

<i>«Kjønnsforskjeller er en realitet. De «gode» klubbene fordeler banene ulikt. Hvis dame- og herrelaget skal trene samtidig får herrelaget størstedelen (kanskje hele 7/8) av banen. Damelaget nedprioriteres alltid.»</i>	Sentralt Ungdomsråd
---	---------------------

I noen idretter er det kun jenter eller gutter som deltar eller så er det en sterk dominans fra et av kjønnene. Det kan være flere grunner til det og det er ofte knyttet til tradisjon. Det er svært få av særforbundene som har jenter i flertall.

Selv om det nå er akseptert at jentene hopper på ski har det vært en lang vei dit og de får fortsatt ikke hoppe i skiflygingsbakkene. Kvinner fikk ikke lov å løpe i Holmenkollstafetten før i 1975. At jenter ikke skal få løpe stafett høres helt absurd ut i dag, men jenter har fortsatt ikke lik tilgang til alle anleggene og det er færre grener og klasser for kvinner enn for menn.

Sterk guttedominans på aktiviteter kan også virke ekskluderende. Bydel Søndre Nordstrand viser til at den lave deltakelsene fra jentene i bydelen kan tyde på at de ikke har riktig tilbud. Å rekruttere flere jenter krever gode og trygge voksne. Det er viktig å ha god kjønnsbalanse mellom instruktører, dommere, trenere, ledere og tillitsvalgte. Noen minoritetsforeldre vil kvie seg for å sende døtrene sine til en aktivitet hvor det bare er mannlige trenere. Det er viktig for å skape gode forbilder av begge kjønn. Kartleggingene i prosjektet «Aktive og trygge barn i Bydel Alna» viste at aktiviteter som appellerte til jenter var savnet.

Jentene er omtrent like aktive i barndomsårene, men faller fra før. En av grunnene til at jentene faller fra i ungdomstiden kan være at idretten ikke er like tilpasset jentene som guttene i overgangen fra barn til ungdom eller at det satses mer på guttene. Jenter får ikke den oppfordringen eller støtten som de trenger for å drive med idrett som guttene får.

Den viktigste grunnen til at jenter med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i idretten, er at de ikke kommer inn i den som barn. De fleste som har norskfødte foreldre begynner nokså tidlig med idrett, helt ned i seksårsalderen, og blir så værende etter det. Det er veldig få som begynner med idrett når de er 13 eller 14 år, så terskelen blir mye høyere for å starte jo eldre du blir.

6.9. Barn og ungdom med funksjonsnedsettelse

I Norge er deltakere med funksjonsnedsettelse en del av Norges Idrettsforbund (NIF). Paraidrett brukes i dagligtalen i NIF som overordnet betegnelse for fagfeltet, i stedet for «idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse».

I følge Norges Idrettsforbund har det vist seg vanskeligere å rekruttere barn med funksjonsnedsettelse enn befolkningen ellers. Enkelte blir født med en funksjonsnedsettelse og noen har progressiv diagnose som gjør at funksjonsnedsettelsen først blir reell etter hvert. Grunnet ulykker i trafikken er det i tillegg nye unge voksne og voksne som får en funksjonsnedsettelse hvert år i Norge. Personopplysninger om funksjonsnedsettelse er underlagt taushetsplikt. Det betyr at idretten ikke har tilgang til denne type personopplysninger og det gjør rekrutteringen vanskeligere.

Barn med funksjonsnedsettelse har vanskelig for å benytte seg av mange av tilbudene i byen. Det kan være høy terskel for å bli med. Det kan også være vanskelig å vite hvilke idrettslag som aktiviteter som kan tilpasses alle. Idretten har mange frivillige trenere, ledere og tillitsvalgte, men det er få av dem med funksjonsnedsettelse.

6.10. Lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT)

«Afrikanere kan ikke spille forsvar», «kampanjer mot rasisme har ikke noe i fotballen å gjøre», «det går ikke an å se på damefotball. Det er jo ikke fotball» og ørten varianter av ordet «homo», «bøg» eller «lesbe» brukt som noe negativt er hørt de siste åra. Kampen fortsetter.	Tweet av Aleksander Schau, programleder
---	---

I følge Bufdir har LHBT-tematikk lenge vært usynlig i den organiserte idretten. Både idretten selv, Rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold og andre påpeker at idretten har vært, og er, en homofob arena. Det er få idrettsutøvere som definerer seg som LHBT som har stått frem. Idretten er en av de siste kjønnsinndelte sosiale arenaene, noe som kan bidra til overdrevent fokus på kjønn, seksualitet og kropp.

Det er tydelige kjønnsforskjeller med hensyn til hvem som velger å stå frem som ikke-heterofile. Mens flere kvinner i toppidrett har vært åpne om sin lesbiske/bifile orientering, har svært få mannlige toppidrettsutøvere stått fram som homofile eller bifile.

Rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold viser til at det er en atmosfære med en holdning om at «dette snakker vi ikke om». Garderoben et sted hvor mange har opplevd homohets og homo-relaterte skjellsord. Garderobesituasjonen er krevende; noen kan bli beskyldt for å se på andre og er redd for at de ikke skal få dusje med andre.

6.11. Mangel på idrettsanlegg og treningstid

Tiden i de kommunale idrettsanleggene fordeles av Oslo Idrettskrets (OIK) på oppdrag fra Oslo kommune. Fordelingen gjennomføres som regel i mai/juni hvert år og gjelder for hele den kommende innendørs sesongen.

Siden tilgangen på halltid er en knapp ressurs i Oslo har styret i OIK valgt å definere hvilke idretter som har rettigheter i tildelingen. Det er badminton, basketball, cheerleading, dans, kampsport, futsal, gymnastikk og turn, landhockey, håndball, innebandy, roller derby og volleyball. For å få tilgang på treningstid i fordelingen må aktiviteten være organisert innenfor en av disse idrettene. Idrettslag som ønsker tilgang på treningstid må kontakte sin særkrets/særforbund for å få nærmere informasjon om hvordan tid blir tildelt for sin respektive idrett. Det finnes unntak for spesielle tiltak som godkjennes av OIK i forkant av den ordinære tildelingen. Dette kan f.eks. være OIK-tiltak som inkludering i idrettslag eller tiltak rettet mot barn og unge med funksjonsnedsettelse.

Flere idrettslag viser til at den største barrieren for å rekruttere flere er mangel på anlegg og treningstid. Lagene har allerede ventelister, men ikke plass til å ta inn flere barn. Flere idretter ønsker også tilgang til flerbrukshallene, og er misfornøyd med å bli ekskludert fra fordelingen.

Bydelene viser også til at det er vanskelig å få tid i de kommunale badene til ønskede idrettstiltak som f.eks. for minoritetsjenter, til tross for at idretten har førsteprioritet på lik linje med skolene og publikum ved tildeling av tid. Dette skyldes at dagens behov blant brukergrupper er større enn den nåværende kapasiteten og fasilitetene på badene tillater.

6.12. Mangel på møteplasser/arealer

Innspillene og undersøkelsene viser at ungdom ønsker et sted å drive med idrett: uten konkurranse og forventninger, påmelding eller kontingent. Et lavterskeltilbud der de føler seg velkomne og de får lov til å være seg selv.

Noen steder kan mat kan være viktig del av tilbudet da enkelte ungdommer opplever hjemmesituasjonen som vanskelig. Erfaringer fra støtte til idrettsaktiviteter sommeren 2018 viste at flere ungdommer som sjeldent deltok på arrangementer og i aktiviteter kom hvis det ble servert mat. Blant annet ble flere ungdommer som er kjent i det kriminelle miljøet med og spilte fotball. Bydel Stovner understreker også hvor viktig det er å ha et tilbud om mat på de ulike fritidsaktivitetene.

Flere av innspillene peker på mangelen på et aktivitetsarena sentralt i Oslo. Bydel Alna erfarer at et aktivitetshus, som Fubiak, med bibliotek, ungdomstilbud og frivillighet naturlig har svært lav terskel for deltakelse og tillitt i store deler av befolkningen. Det er lett å bruke for alle og virker som en magnet på barna. Det er gode erfaringer fra åpne og gratis aktiviteter: lav terskel for deltakelse, barna kan være med å planlegge og foreldre uttrykker tillitt til aktiviteten fordi de kan være med.

7. Eksempler på tiltak som har fungert for å rekruttere og beholde barn og unge i idretten

Under følger noen eksempler på tiltak som har blitt løftet frem som velfungerende tiltak under innspillsmøtene. Det er ikke en uttømmende oversikt over de gode tiltak i byen, men ment som noen eksempler.

- Den høye deltakelsen i idrettslag viser at mange finner sin plass i idrettslaget. Oslo Idrettskrets mener nøkkelen til økt deltakelse er god organisering i gode idrettslag. Ikke bare som aktivitetsskaper for alle, men også som identitetsskaper og en møteplass for trygghet, glede og mestring. Idrettslaget er en arena der barn, unge og voksne bidrar sammen til en meningsfull hverdag med god adferd, folkehelse og bevegelsesglede som resultat. Det er mange idrettslag som får det til på en god måte i dag, men som gjerne vil fylle sin samfunnsrolle på en enda bredere og bedre måte.

- Tiltaket Aktivitetsguide har vært et vellykket tiltak. Det er et bindeledd mellom familien, idretten og bydelen. Aktivitetsguiden hjelper barn og unge inn i organisert idrett ved å finne et passende tilbud til barnet/ungdommen og forklare familien hvordan idretten fungerer. Aktivitetsguiden legger til rette for et godt første møte med idrettslaget og kan også følge til og fra trening i begynnelsen, til barnet/ungdommen er selvgående. Aktivitetsguidene snakker tilsammen 20 ulike språk, i tillegg til norsk. De skal bidra til at familier som ikke snakker så godt norsk får god informasjon om hvordan man blir med i et idrettslag, hva man betaler for, og hva som forventes av foreldrene. Aktivitetsguide er nå etablert i bydelene Alna, Stovner, Gamle Oslo, Sagene, St. Hanshaugen, Grünerløkka, Bjerke, Frogner og Vestre Aker.
- Gjennom Idrettsløftet gir Oslo idrettskrets økt støtte til de miljøer som reelt sett viser evne og vilje til å ta grep om egne utfordringer og utvikle kultur og tilbud som kommer flest mulig barn og unge til gode. Slikt skjer sjeldent av seg selv og er ikke gratis å gjennomføre. Idrettslaget trenger hjelp til å ivareta dem som ikke har penger.
- Oslo Idrettskrets har også inngått 3-årig partnerskap med idrettslag som har søkt om å få gå foran i arbeidet med «idrett for alle». Disse idrettslagene kalles foregangsklubber. Klubber som velges utfordres særskilt på aktivitetsutvikling, deltagelse og posisjon i lokalsamfunnet. Oslo idrettskrets bidrar med økonomisk støtte, klubbutvikling og prioritering av treningstid.
- Grüner fotball har opplevd økt tilslutning på jentesiden, også blant innvandrerjenter. De tror det er fordi at Grüner oppleves som et trygt og godt sted å være. Med hjelp fra bydelen har de også ansatt en miljøarbeider i 20 % stilling som har god oversikt over ungdommene, kan hjelpe dem som har betalingsvansker, fange opp konflikter og bidra til å løse dem.
- I prosjektet «Aktive og trygge barn» har Bydel Alna og Redd Barna jobbet for å finne og dele nye løsninger for å inkludere alle barn i en aktiv fritid. De har undersøkt hvordan de kan nå de barna som trenger det mest gjennom medvirkning fra barn og familier og gjennom samskaping med offentlige tjenester og lokale og nasjonale organisasjoner. For å få med de barna som trenger det mest – de barna som det er vanskeligst å nå – må hvert barn ses og følges opp tett. God oversikt over aktiviteter og kontakt mellom aktørene er etter bydelens erfaring en nøkkel til å lykkes. Den viktigste erfaringen er likevel at arbeidet med å samskape og forløse krefter i frivillige organisasjoner krever god tid og stabil og systematisk oppfølging fra en ansatt. Bydel Alna har kommet frem til følgende tiltak som de synes fungerer:

Barriere	Familien har ikke råd	Informasjon når ikke fram	Familien mangler tillit	Attraktive aktiviteter mangler
Tiltak	Nettverk for ansatte som møter utsatte barn	Felles aktivitetsoversikt som brosjyre og nettside	Aktivitetsguide	Lavterskeltilbud
	Gratis og åpne aktiviteter	Nettverk for ansatte som treffer utsatte barn	Følgesvenn	Drop-inn med flere aktiviteter uten ball Aktiviteter for jenter

- Rustad IL viser til at foreldregrupper som trener når barna er på trening er en suksess. Da drar hele familien sammen på trening. Positive effekter av dette tiltaket var at foreldre ble i bedre form, og Rustad IL får inn en stor og stabil ressurs til dugnadsarbeidet. Foreldrene ble gode ambassadører for klubben og de styrket

tilhørigheten til nærmiljøet og klubben i tillegg til at foreldre og barn rekrutterte andre barn og familier. Foreldreengasjement gir store positive utslag både på rekruttering og det å holde barn og ungdom i idretten lenger.

- Rustad IL har også en gruppe for ungdom i alderen 16-20 år som kalles Rekruttgruppa. Det er en gruppe for ungdom som ønsker å trene og holde seg i form, men ikke er så opptatt av konkurranser. Idrettslaget har også fotballag som ikke er med i seriespill. Det er mange som bare ønsker å spille løkkefotball.
- Rustad IL mener også at foreldretrenere ikke må undervurderes da det er de som har klart å beholde barna lengst.
- Oslo Skateboardforening tilbyr gratis tid og utlån av utstyr som blir utlevert av folk som kan bruke utstyret. Tilbudet fungerer godt, da folk som kan vise hvordan utstyret brukes er til stede. Flere av de som har benyttet seg av dette tilbudet kommer tilbake som aktive.
- Jentelagene til Grorud IL har vært et vellykket tiltak. Der har jenter i 14-15 års alder, uten bakgrunn fra fotballen, startet sitt eget lag. Flertallet av jentene har somalisk bakgrunn. Laget har nå blitt så populært at de må dele seg opp for at alle skal få spille.
- Ezinne Athletics (EA) er et idrettstilbud til alle treningsglade jenter i alderen 10-16 år. EA er særlig tilrettelagt for jenter med flerkulturell bakgrunn. Tilbudet er et lavterskeltilbud og er gratis. EA er inspirert av Ezinnes historie og reisen mot å bli Norges raskeste kvinne. Som jente med flerkulturell bakgrunn opplevde hun en del utfordringer med å kunne trene friidrett i nærmiljøet. Hun måtte pendle langt. Ezinne ønsket at dagens jenter skulle slippe disse utfordringene og startet EA for å gi et godt treningstilbud til jenter, i nærmiljøet. EA anser det som viktig å inkludere foreldrenes stemmer for å ivareta deres perspektiv, samt lage eventer særlig rettet mot mødre og døtre. Dette bidrar til å ufarliggjøre idretten for minoritetsjenter. Et annet aspekt er rollemodeller. Det trengs flere rollemodeller med minoritetsbakgrunn i idretten, særlig jenter, og EA vil være med å skape frem disse.
- Lambertseter bryteklubb lanserte et tilbud for jenter 6-12 år to ganger i uken i åtte uker i 2018. Tilbudet inkluderte matservering, leksehjelp, spennende aktiviteter og brytetrening. Det kostet 200 kr for alt. Formålet var å øke fysisk aktivitet og sosial kompetanse blant barn og ungdom i nærmiljøet, uavhengig av sosioøkonomiske vilkår.
- Sagene IF er en klubb som tar et stort ansvar for sitt lokalmiljø. Gjennom sine storbyprosjekter tilbyr de mange åpne og gratis aktiviteter og idrettsskoler til barn og ungdom. Gjennom samarbeid med aktivitetsskolene (AKS) på fire av nærskolene, får alle elevene på AKS som ønsker det prøve alle idrettene til Sagene IL i løpet av skoleåret. I de fleste skoleferiene kjører klubben gratis aktivitet for alle barn både ute og inne. I 2012 kom det også på plass en allidrettsgruppe for barn og ungdom med spesielle behov som heter "Venner i aktivitet", og i 2016 startet klubben opp et innebandylag for den samme målgruppe.
- Det er et eget mål for klubben at det ikke skal være dyrt å være med. En samarbeidsavtale med bydel Sagene gjør at barn og ungdom fra familier med lav betalingsevne får dekket sin treningsavgift. I 2018 ble Sagene IF utpekt som foregangsklubb av Oslo Idrettskrets, som betyr at de skal jobbe enda mer målrettet mot at alle skal få være med i tiden fremover.
- «Rosa Sko» er et prosjekt for jenter i Groruddalen. Prosjektet gir en innføring i fysisk aktivitet på skolen for 4. klasse med hovedvekt på fotball. Prosjektet avsluttes med en

stor turnering. Målsetningen er å rekruttere jenter til å spille fotball og rekruttere instruktører.

- «Vålerenga mot rasisme» har vært et begrep i norsk fotball siden starten i 1996, gjennom sitt mangeårige engasjement mot vold og rasisme i fotballen. Vålerenga mot rasisme har siden 1996 brukt fotballen som et verktøy for å skape god integrering og inkludering. Vålerenga er Norges mest fargerike idrettslag med medlemmer av ulike nasjonal, etnisk og religiøs tilhørighet. I dag er det spillere fra over 76 ulike nasjoner i Vålerenga, noe som er unikt i europeisk klubbsammenheng.

8. Byrådets vurdering

Byrådets visjon er at Oslo skal være en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle. Det innebærer blant annet at Oslo kommune har en viktig oppgave i å gi alle barn og unge som ønsker det mulighet til å delta i idretten, uavhengig av hvem de er og hvor de bor i Oslo.

Oslo kommune har et overordnet ansvar for å tilrettelegge for fysisk aktivitet i byen og har de siste årene sørget for et anleggsløft. I perioden 2019-2022 planlegger byrådet å investere 6,2 milliarder i idrettsanlegg. Det er investeringer i fellesarealer som alle barn og unge skal ha mulighet til å kunne benytte seg av. Det er viktig å opprettholde en bredde i tilbudet og lage gode møteplasser, slik at alle barn og unge kan finne sin plass.

Idretten står sterkt i Oslo og mange gjør en ekstra innsats for at alle barn skal kunne delta. Det må ivaretas og verdsettes, og det krever ofte en ekstraordinær innsats igjen og igjen. Det krever tid og en viss stabilitet i organisasjonen, og det er ikke alltid lett når den i stor grad er drevet av frivillige.

Kommunen skal ikke ta over idrettens rolle, men samspillet mellom kommunen og frivilligheten må styrkes. For mange av barrierene er det idretten selv som sitter på virkemidlene og dermed må ta ansvaret for å bygge dem ned.

Byrådet er opptatt av at de økonomiske barrierene må reduseres. Overføringene til idrettslag har aldri vært så store som nå og allikevel blir det dyrere å delta. Kostnadene øker og øker for hvert år. Hvis dette ikke tas tak i nå, vil antallet som ikke har mulighet til å delta øke.

Byrådet mener at det å overføre mer penger til idrettslagene ikke vil løse de grunnleggende utfordringene som ligger der. Idretten må ta kampen mot kostnader som ikke er strengt tatt nødvendige. Barn og unge skal ikke betale for de voksnes idrett eller betale for drift av særforbund. Kommunen må sammen med idretten vurdere hvilke virkemidler som kan brukes for å snu dette. Forfordeling av treningstid til idrettslag som tar dette på alvor, og kutt i økonomiske overføringer til idrettslag som fortsetter kostnadsspiralen, vil være noe byrådet vil vurdere i samarbeid med Oslo Idrettskrets.

Den nasjonale tilskuddsordning for inkludering av barn i lavinntektsfamilier bør også omfatte tilskudd til medlems- og treningsavgifter. LAM-midlene som idrettslagene får fra staten må brukes til formålet. Videre må også kommunale tilskuddsordninger og mulighet til å få støtte gjennom NAV gjøres mer kjent.

Den økende profesjonaliseringen innen idretten har noen uheldige sider, eksempelvis ved at oppgavene i idrettslagene har blitt betalt arbeid og det har blitt en «alvorliggjøring» av idretten generelt. Barn og unge har lyst til å trene fordi det er gøy og sosialt. De beste skal få lov til å bli best, men ikke på bekostning av andre barn og unge. Det er behov for flere lavterskeltilbud og mer varierte aktiviteter. Idrettslagene må spørre om det er viktig med betalte trenere, om det er nødvendig å reise på treningsleir til utlandet og om man må bo på hotell.

Det er viktig at idrettslag, kommunen og andre organisasjoner samarbeider og utvikler låneordninger for utlån av utstyr på en god måte. Det reduserer ikke bare økonomiske barrierer, men er også bra i et bærekraftsperspektiv.

De gode tiltakene som vi vet fungerer må bevares som for eksempel gratis leie for barn og unge. Kommunen må også støtte opp om de fornuftige tiltakene som idretten selv iverksetter for å fjerne barrierer som Aktivitetsguide, Foregangsklubb og Idrettsløft. Det må ytes ekstra innsats i deler av byen og idretten der tilbudet i dag er for svakt.

Idretten har aldri vært for alle og har tradisjonelt vært en arena dominert av menn. Det er fortsatt sånn at guttene får bedre og mer treningstid, og de som oftest faller utenfor er minoritetsjentene.

Det gjenstår fortsatt mye holdningsarbeid. I idretten er det fortsatt få åpne homofile og «homo» brukes fremdeles som skjellsord. Idretten må jobbe med å få personer med ulik bakgrunn inn i sentrale tillitsverv som også er representative for lokalmiljøet. Disse må også få reelt ansvar. Det er også viktig at idretten har trenere, dommere og tillitsvalgte som gjenspeiler befolkningen for øvrig slik at barn får gode forbilder og trygge voksne som de kan lene seg på. Idretten må være åpen for at alle underrepresenterte grupper deltar og stiller krav på lik linje med majoriteten.

8.1. Hovedmål

Alle barn og unge som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrettslige aktiviteter.

Oslo kommune har et ansvar for å skape anlegg, sosiale møteplasser og aktivitetstilbud der alle som ønsker har en reell mulighet til å delta på egne premisser. Fysisk aktivitet har en positiv innvirkning på utvikling, livskvalitet og framtidig helse og liv. Idrettstilbudet er av stor betydning for sosialisering og allmenn ferdighetsutvikling

Tilbud og tilrettelegging for aktivitet er et gode som må fordeles likt og rettferdig så alle barn og unge har en reell tilgang til godene. Ikke alle ønsker å delta i idrettslige aktiviteter og det er helt greit. Det er ikke et mål at alle skal med om de ikke vil, men de som ønsker det skal ha mulighet til å delta.

8.2. Delmål

Delmål 1: Flere barn og unge skal sikres tilgang til kommunale idrettsanlegg.

Byrådet ønsker å sikre en større inkludering i bruken av anleggene, herunder at flere brukergrupper kommer til og at det blir tilrettelagt for dem som ikke benytter eksisterende tilbud av ulike årsaker.

Delmål 2: Det skal være enklere for barn og unge å delta i idretten på egne premisser i nærheten av der de bor.

Byrådet ønsker gode møteplasser og anlegg i lokalmiljøet. Steder som er trygge, tilgjengelige, gratis, uten påmelding og hvor det er muligheter for å låne utstyr.

Delmål 3: Kommunen skal legge til rette for gode møteplasser ved bygging av nye anlegg.

Når kommunen bygger anlegg skal det sikres gode møteplasser for flere grupper.

8.3. Målene skal nås gjennom følgende tiltak:

Tiltak 1: Byrådet skal fortsette dialogen med idretten om å fjerne barrierer for deltakelse.

Kommunen kan ikke fjerne alle barrierene alene og skal heller ikke overta idrettens rolle i samfunnet. Idretten må ta ansvar for å bygge ned barrierer, blant annet gjennom holdningsskapende arbeid i garderober og i idrettslag.

Byrådet vil derfor gå i dialog med idretten for å se på virkemidler som kan brukes og hvordan samspillet mellom frivilligheten og kommunes virkemiddelapparat kan styrkes.

Tiltak 2: Utarbeide nye retningslinjer for fordeling av treningstid i kommunens anlegg.

Bymiljøetaten forvalter alle de kommunale idrettsanleggene og ulike idrettslag tar seg av den daglige driften etter avtale med etaten. På vegne av Oslo kommune foretar Oslo Idrettskrets fordeling av tid i kommunale aktivitetssaler, idrettshaller, ishaller, kunstisbaner, svømmeanlegg (kun idrettens tid) og uteanlegg (fotballbaner, friidrettsbaner, rugbybaner, cricketbaner ol.).

Ordningen med at idrettskretsen fordeler all treningstid på ettermiddag og kveldstid på kommunens idrettsanlegg anses som hensiktsmessig, da kretsen er tett på idrettslagene og kjenner til deres behov, samtidig som det sparer kommunen for bruk av ressurser.

Kommunen ønsker å utarbeide nye retningslinjer og noe av det som kan vurderes er:

- Gjøre en evaluering av hvordan dagens retningslinjer som fastsettes av Oslo idrettskrets fungerer i praksis
- Prioritere idrettslag som tar barrierer for deltakelse på alvor
- Åpen flerbrukshall, f.eks. fredag ettermiddag/kveld
- Allidrett for barn og ungdom inn i fordelingsnøkkelen flerbrukshaller
- Særegen tid satt av til grupper som faller utenfor i dag
- Kjernetid som er reservert for barn- og unge og som ikke kan leies ut til andre eller voksne
- Sikre at jenter og gutter har tilgang på lik linje

Tiltak 3: Vurdere kommunal vinterdrift av kunstgressbaner ut i fra en geografisk behovsvurdering.

Fotball er den desidert største idretten i Oslo og fotballbaner er en av anleggstypene som har høyest deltakelse uavhengig av kjønn. Idrettslagene som inngår avtale om vinterdrift med Oslo kommune opplever dette som svært kostbart spesielt knyttet til energi og det er strenge regler for håndtering av granulat av miljømessige årsaker. Barn og unge som ønsker å spille fotball om vinteren må betale en høy treningsavgift og på bakgrunn av dette blir mange barn og unge ekskludert.

I dag er det ofte idrettslagene selv som bygger og finansierer undervarmeanlegg på de kommunale kunstgressbanene. Det innebærer at det er de ressurssterke klubbene som har råd til undervarme. Det er flere kunstgressbaner med undervarme i vest enn i øst. Byrådet foreslår en geografisk kartlegging av kunstgressanlegg med undervarme, der det i dialog med Oslo fotballkrets velges ut anlegg basert på behov. Oslo kommune vil vurdere om det er mulighet for at Bymiljøetaten kan ta ansvar for vinterdrift av anlegg i vintersesongen, herunder å drifte og dekke kostnadene ved driften av undervarmeanlegget, samt ha ansvar for snørydding. Dette vil også sikre en mer miljøvennlig håndtering av granulat.

Det forutsettes at idrettslaget med driftsavtale og tilknytning til anlegg sier seg villig til at Oslo Fotballkrets blir ansvarlig for fordeling av treningstid på anlegget. Det innebærer at andre idrettslag i samme området også skal bli tilbudt gratis treningstid. Det skal inngås dialog med Oslo Idrettskrets og Oslo Fotballkrets om fordeling av treningstid for barn og unge på anleggene og det skal settes av tid til egenorganisert aktivitet.

Tiltak 4: Videreføre finansiering av tiltak i regi av Oslo Idrettskrets.

Byrådet ønsker å støtte opp under eksisterende gode tiltak. Tiltakene Idrettsløftet, Foregangsklubb og Aktivitetsguide i regi av Oslo Idrettskrets er gode tiltak som er viktig at kommunen opprettholder tilskudd til.

Tiltak 5: Satse på aktivitetsanlegg i nærmiljøene.

Anlegg til egenorganisert aktivitet er viktige møteplasser på tvers av alder og bakgrunn, og ivaretar spesielt barn og unge som ikke deltar i den organiserte idretten. Eksempler på denne type aktivitetsanlegg er tuftparker, parkouranlegg, streetbasketbaner, ballbinger, utendørs treningsapparater og flere enklere anleggstyper.

Disse anleggene er åpne for alle hele tiden, og benyttes spesielt av barn og unge, men også av voksne. Aktivitetsanleggene skal sikre trygge og gode møteplasser i nærmiljøene. Anleggene skal plasseres i tilknytning til arenaer som oppleves som trygge og nøytrale.

Byrådet foreslår at det utvikles en oversikt over mindre aktivitetsanlegg i Oslo, at det prioriteres å rehabilitere eksisterende anleggsmasse slik at anleggene oppleves som trygge for brukerne, og at det etableres nye anlegg i nærmiljøene rundt omkring i byen.

Tiltaket iverksettes ved å:

- kartlegge eksisterende «mindre aktivitetsanlegg» i Oslo kommune
- vurdere å etablere og oppgradere mindre aktivitetsanlegg i de ulike bydelene
- vurdere å etablere mindre aktivitetsanlegg ved planlegging av alle nye idrettsparker

Tiltak 6: Utrede muligheter for en aktivitetsarena.

I rapporten «Ung i Oslo» av Reidar Säfvenbom og Gro Jordalen fra Norges Idrettshøgskole fra 2017 var anbefalingen dersom Oslo kommune skal arbeide for at alle unge skal oppleve et relevant tilbud må det først og fremst bygges arenaer hvor de unge kan få hjelp til å teste ut aktiviteter, hvor de kan låne utstyr og hvor det er tilgang på hjelp. Derfor anbefaler «Ung i Oslo» at det bør bygges en aktivitetsarena sentralt i Oslo hvor de som driver med utradisjonelle aktiviteter kan møtes.

Aktivitetsarenaen kan være en viktig og trygg møteplass for dem som ikke ønsker å delta i organiserte aktiviteter, men kun ha et sted å «henge», leke og drive med idrett og fysisk aktivitet sammen med andre. Det er også muligheter for å kombinere idrett med kulturaktiviteter og det kan legges opp til fleksibel bruk av rommene. Eksempler på aktiviteter som kan være en del av en aktivitetsarena er: klatring, dans, cheerleading, turn, kampsport, trampoline, tricking, akrobatikk, utlånssentral, lokale å «henge» i, scene m.m.

Aktivitetsarenaen skal være et trygt og tilgjengelig lavterskeltilbud for barn og unge i hele Oslo. Byrådet ønsker derfor å utrede muligheter for en aktivitetsarena i Oslo.

Tiltak 7: Vurdere nye anleggskrav.

Byrådet vil i sammenheng med rullering av Behovsplan for idrett- og friluftsliv se på om det er hensiktsmessig å vurdere nye anleggskrav. Det kan f.eks. være krav om areal for egenorganisert aktivitet, lekeplasser, møteplasser, eller rom for utlånssentral for utstyr der det bygges flerbrukshaller eller i tilknytning til innfallsporter til Marka.

Tiltak 8: Reiser til og fra organiserte fritidsaktiviteter.

Byrådet vil se på hvordan kommunen sammen med idretten og andre kan legge bedre til rette for klimavennlige reiser til og fra organiserte fritidsaktiviteter, og samtidig fjerne transportbarrieren som vil gjøre det enklere for flere å delta.

Tiltak 9: Kartlegge utlånssentraler.

Det finnes en rekke utlånsordninger for utstyr til fritidsaktiviteter. I Oslo er det 21 BUA-ordninger. BUA er en nasjonal forening som jobber for at barn og unge skal få mulighet til å prøve flere og mer varierte aktiviteter. Det gjør de ved å gjøre det enklere å låne utstyr til sport og friluftsliv. I tillegg har idrettslag, bydeler og andre initiativ ordninger der man kan låne utstyr. Det er imidlertid ingen sentral oversikt over hvor mange og hvor de er. Det er heller ingen oversikt over hva slags tilbud utlånssentralene har for barn og unge med funksjonsnedsettelse. Byrådet ønsker å kartlegge dette for å få en bedre oversikt over hva som finnes av utlånsmuligheter byen, og om tilbudet er geografisk skjevfordelt.

Vurdering av sakens konsekvenser for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Byrådssaken omhandler tiltak for å inkludere mennesker med nedsatt funksjonsevne i idretten i større grad. Tiltak som blant annet kartlegging av utstysordninger (herunder utstyr for paraidrett), retningslinjer for treningstid i kommunale anlegg og nye aktivitetsanlegg vil også ha positive konsekvenser for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Kostnader knyttet til tiltak som ikke gjennomføres innenfor gjeldende økonomiske rammer vil fremmes i den ordinære budsjettprosessen.

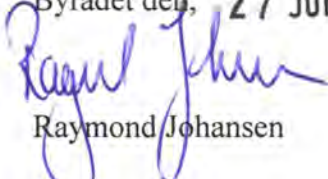
Rapporteringsordning

Det anses ikke som nødvendig med en særskilt rapporteringsordning ut over det som fremgår av byrådets årsberetning.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bystyret tar sak om *barrierer for deltakelse i idretten for barn og unge i Oslo* til orientering.

Byrådet den, **27 JUNI 2019**

Raymond Johansen

Rina Mariann Hansen

Vedlegg tilgjengelig på Internett: Høringsinnspill til saken

Vedlegg ikke tilgjengelig på Internett: Ingen